

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
 dos. Zaur Məmmədov
"09" 09 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050107 İbtidai sinif müəllimliyi

Fakültə: Filologiya və ibtidai təhsil

Kafedra: Azərbaycan dili və ədəbiyyat

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Uşaq ədəbiyyatı. Proqram. LDU Elmi-metodik şurasının 18.X.2015-ci il tarixli iclasının qərarı ilə (protokol № 2) təsdiq edilmişdir.

Kodu: İPF-B14

Tədris ili: IV (2025-2026) VII semestr

Tədris yükü cəmi: Auditoriya saati 60 (Mühazirə 30 saat, Seminar 30 saat)

Təhsilalma forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 5 kredit

Saat:

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Ağazadə Yədulla Bəbir oğlu, fil. elmlər doktoru, professor

Məsləhət günləri və saati: Vgün saat 9⁰⁰-13⁰⁰.

E-mail ünvanı: yedulla.agazade@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, Əli Məmmədov küçəsi - 40 , 2 saylı tədris korpusu.

III. Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat:

1. Q.Namazov. Azərbaycan uşaq ədəbiyyatı. (Dərslik /Bakı,2007)

2. Yusifoğlu R. Uşaq ədəbiyyatı, Bakı, "Təhsil", 2002.

3. Zahid Xəlil. Füzuli Əsgərli Uşaq ədəbiyyatı. (Dərslik)

Əlavə ədəbiyyat:

1. Azərbaycan sovet uşaq ədəbiyyatı antologiyası. (Şeir). Tərtib/ Q.Namazov. Bakı, Gənclik (1976).

2. Azərbaycan sovet uşaq ədəbiyyatı antologiyası. (nəsr). Tərtib / Q.Namazov. Bakı, Gənclik 1977.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisi vacib deyil.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: "Uşaq ədəbiyyatı" fənni Azərbaycan ədəbiyyatının bir qolu kimi Ali məktəblərdə tədris olunur. Burada uşaqlara məxsus olan ədəbi nümunələr əsasında müəyyən xarakterlər açılır, dövrün tələblərinə görə ədəbi nümunələr tədrisə cəlb olunur. "Uşaq ədəbiyyatı" gənc nəslin yetişməsində istiqamət verən əsas fənlərdən biridir. "Uşaq ədəbiyyatı" fənnində adiçəkilən dərsliyin mahiyyəti, səciyyəvi xüsusiyyətləri nəzərə çatdırılır, uşaq ədəbiyyatının təşəkkülü və inkişaf mərhələləri barədə məlumat verilir. Uşaq ədəbiyyatının digər elm sahələri ilə əlaqələri açıb göstərilir. Yazıçı və şairlərin yaradıcılığındakı uşaq ədəbiyyatı nümunələri haqqında məlumat verilir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində , 50

balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə, 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Əgər fənn üzrə həm seminar və həm də laboratoriya varsa onda 10 bal seminara, 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam aça bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 30 saat , seminar 30 saat. Cəmi: 60 saat

№	Keçirilən mühazirə məşğələlərinin məzmunu	Saat	Tarix
		Müh	
1	Uşaq ədəbiyyatı haqqında ümumi məlumat. Plan. 1.Uşaq ədəbiyyatı onun mahiyyəti və başlıca xüsusiyyətləri 2.Uşaq ədəbiyyatının başlanğıc tarixi, məqsəd və vəzifələri.	2	
2	Folklorun lirik növü və uşaq ədəbiyyatı. Plan. 1.Xalq yaradıcılığı haqqında 2.Lirik növün janrları və nümunələr	2	
3	Folklorun epik növü və uşaq ədəbiyyatı. Plan. 1.Nağıllar 2.Əfsanə və rəvayətlər 3.Lətifələr 4.Dastanlar	2	
4	Nizami Gəncəvi və uşaq ədəbiyyatı Plan. 1.Dövr ədəbiyyatı haqqında ümumi məlumat 2.Nizami Gəncəvi və uşaq ədəbiyyatı	2	
5	Məhəmməd Füzuli və uşaq ədəbiyyatı Plan. 1.Füzulinin lirikasında təlim-tərbiyə məsələləri 2.M.Füzulinin allegorik əsərləri	4	

6.	XIX yüzillikdə uşaq ədəbiyyatı. Plan. 1. Dövr ədəbiyyatı haqqında ümumi məlumat 2.A.Bakıxanov yaradıcılığında tərbiyə məsələləri 3. Q.Zakirin təmsil və mənzum hekayələri	2	
7	S.Ə.Şirvaninin yaradıcılığında təlim-tərbiyə məsələləri. Plan. 1. S.Ə.Şirvaninin həyatı və maarifçilik fəaliyyəti 2. S.Ə.Şirvaninin didaktik-tərbiyəvi şeirləri. 3. S.Ə.Şirvaninin mənzum hekayələri 4. S.Ə.Şirvaninin təmsilləri. Mənbə:[1,2,3,7,8,9]	2	
8.	C.Məmmədquluzadə və M.Ə.Sabir yaradıcılığında uşaq ədəbiyyatı. Plan. 1.XX uşaq ədəbiyyatının əsas xüsusiyyətləri 2.Mirzə Ələkbər Sabirin maarifçi uşaq şeirləri 3.Mirzə Ələkbər Sabirin satiralarda mənzum hekayə və təmsilləri. 4. C.Məmmədquluzadə uşaq ədəbiyyatının yaradıcılarından biri kimi. 5. C.Məmmədquluzadənin "Poçt qutusu" əsəri Mənbə:[1,2,3,4,5,7,8,9]	4	
9.	Abbas Səhhət və Süleyman Sani Axundovun uşaq ədəbiyyatının yaranmasında rolu. Plan. 1. Abbas Səhhətin uşaq əsərləri. 2. Abbas Səhhətin dramaturgiyası. 3.S.S.Axundovun həyat və pedaqoji fəaliyyəti 4.S.S.Axundovun "Qorxulu nağıllar" hekayələr silsiləsi. 5. S.S.Axundovun «Qaraca qız» hekayəsi	4	
10.	XX əsrin I yarısında yaranan uşaq ədəbiyyatı.Abdulla Şaiq. Plan. 1.Abdulla Şaiqin həyatı və pedaqoji fəaliyyəti 2. Uşaq ədəbiyyatının inkişafında A.Şaiqin rolu 3. Abdulla Şaiqin uşaq şeirləri.4. Abdulla Şaiqin mənzum hekayələri, poemaları	2	
11.	Mir Cəlal və Səməd Vurğun yaradıcılığında tərbiyə məsələləri. Plan. 1.M.Paşayev və uşaq ədəbiyyatı 2. S. Vurğun və uşaq ədəbiyyatı	2	
12.	Mirvarid Dilbazi və uşaq ədəbiyyatı Plan. 1.Mirvari Dilbazinin həyat və yaradıcılığı 2..Mirvarid Dilbazi və uşaq ədəbiyyatı	2	
13.	Müasir uşaq ədəbiyyatı. Plan. 1.Müasir uşaq ədəbiyyatı haqqında ümumi məlumat 2.Zeynal Cabbarzadə və uşaq ədəbiyyatı	2	
14.	T.Elçin və Z.Xəlil Plan. 1.Teymur Elçin və uşaq ədəbiyyatı 2.Zahid Xəlil və uşaq ədəbiyyatı	2	
15.	Dünya ədəbiyyatında uşaq ədəbiyyatı . Plan. 1.V.Hüqo "Səfillər" 2.A.Puşkin "Hevgeni Onegin"	2	

Nö	Keçirilən seminar məşğələlərinin məzmunu	sem	tarix
1.	Uşaq ədəbiyyatı haqqında ümumi məlumat.	2	
2.	Folklorun lirik növü və uşaq ədəbiyyatı.	2	
3.	Folklorun epik növü və uşaq ədəbiyyatı.	2	

4.	Nizami Gəncəvi və uşaq ədəbiyyatı	2	
5.	Məhəmməd Füzuli və uşaq ədəbiyyatı	2	
6.	XIX yüzillikdə uşaq ədəbiyyatı. A.Bakıxanov, Q.Zakir	2	
7.	S.Ə.Şirvaninin yaradıcılığında təlim-tərbiyə məsələləri.	2	
8.	C.Məmmədquluzadə və M.Ə.Sabir yaradıcılığında uşaq ədəbiyyatı.	2	
9.	Abbas Səhhət və Süleyman Sani Axundovun uşaq ədəbiyyatının yaranmasında rolu.	2	
10.	XX əsrin I yarısında yaranan uşaq ədəbiyyatı. Abdulla Şaiq.	2	
11.	Mir Cəlal və Səməd Vurğun yaradıcılığında tərbiyə məsələləri.	2	
12.	Mirvarid Dilbazi və uşaq ədəbiyyatı	2	
13.	Müasir uşaq ədəbiyyatı.	2	
14.	T.Elçin və Z.Xəlil	2	
15.	Dünya ədəbiyyatında uşaq ədəbiyyatı, V.Hüqo, A.Ş.Puşkin	2	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar: Tələbələr aşağıdakıları bilməlidirlər: Tələbə Azərbaycan ədəbiyyatının tərkib hissəsi olan uşaq ədəbiyyatının spesifik xüsusiyyətlərini bilməli, onun əsas janrlarını və özünəməxsus xüsusiyyətlərini, habelə uşaq ədəbiyyatının yaradıcıları haqda tam elmi-nəzəri məlumata yiyələnəlməlidir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri: Fənnin tədrisində məqsəd uşaq ədəbiyyatını tələbələrin mənimsəməsinə, yaradıcı şəkildə tədrisinə nail olmaq, fənnin tədrisində keyfiyyətli nəticələrə nail olmaqdan ibarətdir.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV: Kollokvium sualları:

I Kollokvium sualları

1. Uşaq ədəbiyyatının mahiyyəti və başlıca xüsusiyyətləri
2. Uşaq folklorunun janrları: laylalar, oxşamalar, tapmacalar, yanıltmaclar
3. Uşaq folklorunun janrları: Atalar sözü və məsəllər, mərasim nəğmələri
4. Uşaq oyunları, düzgülər, sanamlar
5. Uşaq folklorunun epik növü. Nağıllar və onun növləri
6. Şeirli nağıllar
7. Məişət nağılları
8. Əfsanə, rəvayət və lətifələr
9. Dastanlar onun xüsusiyyətləri "Kitabi-Dədə Qorqud"-da tərbiyə məsələləri
10. Nizami Gəncəvi və uşaq ədəbiyyatı
11. Nizami Gəncəvi elm və təhsil haqqında
12. Molla Nəsrəddin, Bəhlul Danəndə lətifələri
13. Uşaq folklorunun janrları
14. Uşaq folklorunda kiçik janrlar
15. Əmək nəğmələri

II Kollokvium sualları

1. M. Füzulinin «Meyvələrin söhbəti» əsərində təlim-tərbiyə məsələləri
2. XIX əsrin əvvəllərində ictimai-siyasi mühit və yeni məktəb uğrunda mübarizə
3. A.Bakıxanovun həyat və yaradıcılığı
4. Abbasqulu ağa Bakıxanov və onun «Nəsayeh» («Nəsihətlər») əsəri
5. Qasım bəy Zakirin həyat və yaradıcılığı
6. A.Bakıxanovun mənzum hekayə və təmsilləri
7. Q.Zakirin mənzum hekayə və təmsilləri
8. Mirzə Ələkbər Sabirin uşaq şeirləri
9. Mirzə Ələkbər Sabirin həyat və yaradıcılığı
10. C.Məmmədquluzadənin hekayə və yaradıcılığı

11. A.Səhhətin uşaq şeirləri
12. S.S.Axundov "Qorxulu nağıllar hekayələr silsiləsi ("Qaraca qız")
13. Abdulla Şaiqin uşaq ədəbiyyatı
14. S.Vurğun və uşaq ədəbiyyatı
15. Mir Cəlal və uşaq ədəbiyyatı

XV. İmtahan sualları:

1. Uşaq ədəbiyyatı onun mahiyyəti və başlıca xüsusiyyətləri, dünya uşaq ədəbiyyatı
2. Uşaq folkloru və onun kiçik janrları
3. Atalar sözü və məsəllər, tapmacalar, yanıltmalar
4. Folklorun lirik janrları. Layla və oxşamalar.
5. Əmək və mərasim nəğmələri
6. Uşaq oyunları və nəğmələri
7. Folklorun epik növü. Nağıl və onun növləri
8. Heyvanlar haqqında nağıllar
9. Dastanlar və onların səciyyəvi xüsusiyyətləri
10. Sanama və acıtmalar
11. Qəhrəmanlıq dastanlarının əsas səciyyəsi
12. «Kitabi-Dədə Qorqud» dastanları. Dədə Qorqud obrazı
13. «Salur Qazanın evinin yağmalanması» boyu
14. "Koroğlu" dastanı və onun əsas ideyası
15. "Koroğlu" dastanında Koroğlu obrazı.
16. "Kitabi Dədə-Qorqud" dastanında "Dirşə xan oğlu Buğacın" boyu
17. Nizami Gəncəvi dostluq və yoldaşlıq haqqında
18. Nizami Gəncəvi elm və sənətkarlar haqqında
19. Nizami Gəncəvi zülm və haqsızlığın tənqidi
20. N.Gəncəvinin əsərlərində ədalətli şah problemi
21. N.Gəncəvinin "Sirlər xəzinəsi" əsərinin ictimai əhəmiyyəti
22. M. Füzulinin «Meyvələrin söhbəti» əsərində təlim-tərbiyə məsələləri
23. M. Füzulinin "Leyli və Məcnun" əsərinin tərbiyəvi əhəmiyyəti
24. M.Füzulinin lirikasında tərbiyə məsələləri
25. A.Bakıxanovun həyat və yaradıcılığı
26. Abbasqulu ağa Bakıxanov və onun «Nəsayeh» («Nəsihətlər») əsəri
27. Qasım bəy Zakirin həyat və yaradıcılığı
28. S.Ə.Şirvaninin həyat və yaradıcılığı
29. S.Ə.Şirvaninin mənzum hekayə və təmsilləri
30. A.Bakıxanovun mənzum hekayə və təmsilləri
31. Q.Zakirin mənzum hekayə və təmsilləri
32. Mirzə Ələkbər Sabirin uşaq şeirləri
33. Mirzə Ələkbər Sabirin mənzum hekayə və təmsilləri
34. Mirzə Ələkbər Sabirin həyat və yaradıcılığı
35. C.Məmmədquluzadənin həyat və yaradıcılığı
36. C.Məmmədquluzadənin "Danabaş kəndinin əhvalatları" povesti
37. A.Səhhətin uşaq şeirləri
38. A.Səhhətin təmsilləri və pyesləri
39. S.S.Axundov "Qorxulu nağıllar hekayələr silsiləsi ("Qaraca qız")
40. C.Məmmədquluzadənin "Poçt qutusu" hekayəsi
41. S.S.Axundov "Tamahkar" pyesi
42. Abdulla Şaiqin mənzum hekayələri və təmsilləri
43. Mir Cəlal Paşayev və uşaq ədəbiyyatı
44. S.Vurğun və uşaq ədəbiyyatı
45. A.Şaiqin uşaq şeirləri

46. Mirvarid Dilbazi və uşaq ədəbiyyatı
47. Zeynal Cabbarzadə və uşaq ədəbiyyatı
48. Teymur Elçin və uşaq ədəbiyyatı
49. Zəhid Xəlilin və uşaq ədəbiyyatı
50. Dünya ədəbiyyatı. V.Vüqo "Səfillər"

"Uşaq ədəbiyyatı" fənninin sillabusu 050107 "İbtidai sinif müəllimliyi" ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. "Azərbaycan dili və ədəbiyyat" kafedrasının 9 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur (Protokol № 01).

Kafedra müdiri:

dos.Q.I.Rufullayev

Fənn müəllimi:

prof.Y.B.Ağazadə

Təqdim olundu:
Səd dos. E.S. Mirzəyev